

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації  
підприємницької діяльності

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Янковий О.Г.

“ \_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2018 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА  
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності Економіка підприємства

за темою:

Конкурентоспроможність підприємства та шляхи її підвищення

---

---

---

---

**Виконавець**

студент факультету економіки та  
управління підприємництвом

Шевченко Марина Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Науковий керівник**

старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Горлова Олена Павлівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Одеса 2018**

## ЗМІСТ

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи механізму регулювання та управління конкурентоспроможністю підприємства

- 1.1. Сутність та фактори конкурентоспроможності підприємства, параметричні характеристики конкурентних переваг
- 1.2. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства та діагностика управління конкурентоспроможністю
- 1.3. Система управління конкурентоспроможністю підприємства та її складові

Розділ 2. Оцінка конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель»

- 2.1. Характеристика господарської діяльності підприємства «Одескабель»
- 2.2. Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності ПАТ «Одескабель»
- 2.3. Оцінка конкурентної позиції ПАТ «Одескабель»

Розділ 3. Пропозиції та рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності

- 3.1. Заходи з підвищення конкурентоспроможності
- 3.2. Оцінка ефективності заходів

Висновки

## ВСТУП

Функціонування підприємства відбувається в умовах постійної конкуренції, що вимагає підвищеної уваги до оцінювання власних позицій на ринку та здатності управляти факторами, які на них впливають. За своєю сутністю конкурентоспроможність підприємства стосується діяльності підприємства на ринку, приділяючи увагу не стільки наявним ресурсам та процесам, скільки можливостям нарощування свого ресурсного потенціалу. Тобто основною особливістю управління конкурентоспроможністю є його орієнтація на майбутнє.

*Актуальність теми* обумовлена тим, що конкурентоспроможність як властивість підприємства є підставою його існування у висококонкурентному середовищі. Досягнення конкурентоспроможного стану на ринку є основним завданням підприємства, оскільки це забезпечує зростання обсягу реалізації продукції, зменшення непродуктивних витрат та підвищення ефективності здійснених витрат, сформованість інтелектуально-кадрового потенціалу, високу інвестиційно-інноваційну активність та фінансову стійкість.

*Метою* дипломної роботи є діагностика конкурентного положення на ринку на прикладі ПАТ «Одескабель», виявлення резервів підвищення конкурентоспроможності та пропозиція конкретних заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності.

Для реалізації мети було поставлено наступні *завдання*:

- розкрити теоретичні основи поняття конкурентоспроможності;
- проаналізувати силу впливу факторів, які формують рівень конкурентоспроможності підприємства;
- розглянути методичні підходи щодо оцінювання конкурентоспроможності підприємства;

- охарактеризувати господарську діяльність ПАТ «Одескабель» та проаналізувати основні показники фінансового стану;
- провести оцінку конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель»;
- визначити напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємства та обґрунтувати ефективність означених заходів підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель».

**Предметом дослідження** є теоретичні та методико-прикладні положення з підвищення конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств.

**Об'єктом дослідження** є процес управління конкурентоспроможністю промислового підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель».

Для досягнення визначеної мети в роботі використана **система загальнонаукових і спеціальних методів дослідження**: абстрактно-логічний метод – для уточнення наукових визначень економічних категорій, обґрунтування основних положень теорії конкурентоспроможності, уточнення сучасної парадигми конкурентоспроможності та стратегічного управління підприємства, узагальнення й формулювання висновків з дослідження; економіко-аналітичний – для визначення особливостей і тенденцій розвитку підприємств; системний підхід – для удосконалення методики оцінки конкурентоспроможності підприємств.

**Інформаційною базою дослідження** є статистична, фінансова та оперативна звітність підприємств, наукова вітчизняна і зарубіжна література з досліджуваної проблеми; законодавчі та нормативно-правові акти України; наукові статті з питань підвищення конкурентоспроможності підприємств, опубліковані у вітчизняних періодичних виданнях.

*Практичне значення* роботи полягає у можливості впровадження запропонованих заходів для підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель».

## ВИСНОВКИ

Конкурентоспроможність проявляється тільки в процесі суперництва та ринкових відносин і характеризується конкурентними перевагами підприємства, тобто ступенем задоволення потреб споживачів у порівнянні з аналогічними товаровиробниками, представленими на ринку. Проте якщо конкурентоспроможність товару спрямована в основному на задоволення потреб споживачів, то конкурентоспроможність організації є більш широким поняттям – окрім задоволення потреб ринку, вона повинна забезпечити ефективність та власний розвиток.

Конкурентоспроможність підприємства ґрунтується на технологічних, виробничих, збутових, маркетингових, професійних та інших конкурентних перевагах. У сучасних умовах господарювання для забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств необхідно, з одного боку, орієнтуватися на зміни у зовнішньому середовищі, а з іншої – постійно підвищувати результативність та удосконалювати процес управління своєю господарською діяльністю.

Ознайомившись із різними методами оцінки конкурентоспроможності підприємства можна зробити висновок, що зважаючи на умови діяльності вітчизняних підприємств неможливо виробити єдиний універсальний методологічний підхід до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Їх різноманіття обумовлене тим, що у економічній теорії існує безліч різноманітних і часом досить суперечливих визначень, кожне з яких охоплює лише окремі сторони діяльності підприємств. Так, для оцінки конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель» було дещо модернізовано метод, заснований на теорії економічної ефективності. Оцінка якості товарів для високотехнологічної та матеріаломісткої кабельної продукції, для якої характерна відносна однорідність на ринку виробників було проведено на основі бальної оцінки. Базою порівняння для оцінки конкурентоспроможності

продукції було обрано нормативні показники техніко-експлуатаційних характеристик.

Оцінка конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель» передбачала визначення динаміки рівня конкурентоспроможності протягом досліджуваного періоду – з 2015 по 2017 рік, оскільки підприємство позиціонує себе к лідер на вітчизняному ринку кабельно-провідникової продукції. Дослідження динаміки рівня конкурентоспроможності дозволило виявити тенденцію різкого підвищення рівня конкурентоспроможності та утримання лідируючих позицій н ринку.

У ході проведеного аналізу було виявлено перспективний напрямок для підвищення конкурентоспроможності підприємства – оптимізація системи збуту підприємства з метою формування лояльності споживачів до продукції підприємства. Під час проведення загальної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства було встановлено, що на підприємстві існує нестача оборотних коштів, від’ємні значення коефіцієнту забезпеченості запасів власними оборотними коштами та досить низькі показники оборотності оборотних коштів. З метою покращення цих показників та забезпечення фінансової стійкості підприємства як основи розвитку конкурентоспроможності було запропоновано впровадження нової кредитної політики підприємства, яка передбачає систему знижок для оптових покупців. Передбачається, що даний захід дозволить збільшити обсяги реалізації на 15%, збільшити грошові надходження для забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, підвищити оборотність дебіторської заборгованості та побудувати відносини із споживачем для більш тривалої та взаємовигідної співпраці.

Передумовою для пропозиції другого заходу – впровадження системи промислового сервісу – є проблеми, пов’язані з погіршенням експлуатаційних характеристик через недотримання вимог до умов прокладки та монтажу

кабельної продукції. Прокладка кабеля повинна відбуватися із застосуванням необхідних пристроїв, за певної температури, з правильним видаленням захисного покриття та не перевищувати допустимий радіус викривлення. Дану проблему можна вирішити шляхом надання комплексу спеціалізованих послуг доставки, монтажу та прокладки кабеля. Сервіс здійснюватиметься спеціалістами філіалів підприємства-виробника, оскільки продукція ПАТ «Одескабель» відноситься до технічно складної, має певне невелике коло покупців, тому обсяг обслуговування незначний. Впровадження даного сервісу має значення для підвищення конкурентоспроможності підприємства, оскільки виступає принципово новим супутнім товаром-послугою.



### Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист економічної конкуренції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
2. Головачов О. С. Конкурентоспроможність організації: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Головачов. – Мінськ: Вищ. шк., 2012. – 319 с.
3. Оберт Т. Б. Теорія конкуренції: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. Б. Оберт. – Саратов: Вид-во Саратов держ. ун-ту, 2014. – 80 с.
4. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів: Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
5. Плісов С. К. Сутність конкурентного середовища організації // Економічні науки. – 2009. – № 1 (50). – С. 67 – 70.
6. Горлова О. П. Динамічність факторів конкурентоспроможності виробничих підприємств / О. П. Горлова, М. Гжибовска-Бжежинська // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 жовтня 2012 р. – Одеса: Атлант, 2012. – С. 63-64.
7. Управління конкурентоспроможністю підприємства: підручник / [ Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко та ін.]. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 320 с.
8. Смолін І. В. Стратегічна конкурентоспроможність підприємства: змістовні імперативи та критерії оцінювання // Стратегія економічного розвитку України. – 2015. – № 36. – С. 126 – 137.
9. Гайгер Л.Т. Макроекономічна теорія та перехідна економіка: підручник: пер. з англ. / Лінвуд Т. Гайгер. – М: ИНФРА-М, 1996. – 559 с.

10. Касич А. О. Теоретичні та практичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства / А. О. Касич, Д. О. Глущенко // Економіка та держава. – 2016. – № 11. – С. 65 – 70

11. Горлова Е. П. Оцінка економічного ефекту підвищення якості процесів виробництва і реалізації продукції / Е. П. Горлова // Вісник Львівського державного інституту новітніх технологій та управління ім. В.Чорновола "Актуальні проблеми ринкової економіки" / за ред. І.М.Комарницького, А.Ю. Горбового. – Луцьк:Волинський інститут економіки та менеджменту ЦІЗРВД, 2009. – №5 – С. 43-50.

12. Карсунцева О. В. Джерела конкурентоспроможності підприємства // Вісник Самарського державного економічного університету. – 2008. – № 9 (47). – С. 38 – 43.

13. Зайцева Л. О. Аналіз сучасних методів оцінки конкурентоспроможності підприємств // Економічний аналіз: збірник наукових праць. – 2013. – Т. 14, № 3. – С. 12 – 17.

14. Конкурентоспроможність підприємств в умовах ринкової економіки: [монографія] / [Т. Мостенська, В. Омельченко, О. Красноручий та ін.]; під ред. О. Захарченка. – О.: ВМВ, 2015. – 572 с. – (Т. 3: галузеві особливості конкурентоспроможності в умовах глобалізації).

15. Артеменко Л. Б. Систематизація методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства // Вісник ОНУ ім. Мечникова. – 2016. – Р. 4, № 7-1 (49). – С. 57 – 61.

16. Погребняк Д. Методи діагностики конкурентоспроможності підприємств // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: збірник наукових праць. – 2011. – № 82 – С. 45 – 51.

17. Кваско А. В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства // Економічні науки: наукові записки. – 2017. – № 1 (54). – С. 111 – 118.
18. Яцковий Д. К. Сучасні методики оцінки конкурентоспроможності підприємства // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – № 4 (51). – С. 183 – 188.
19. Реутов В. Е. Управління конкурентоспроможністю: [монографія] / В. Е. Реутов, Н. З. Вельгош. – Сімферополь: Таврія, 2005. – 544 с.
20. Брижань І. А. Порівняння методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства / І. А. Брижань, В. Я. Чевганова // Економіка та управління підприємством. – 2015. – № 4/5 (24). – С. 10 – 15.
21. Вашків О. П. Методичні аспекти оцінки та аналізу конкурентоспроможності підприємства // Економіка та управління підприємствами: вісник ТНЕУ. – 2010. – № 2. – С. 88 – 95.
22. Миронюк Т. І. Сучасні проблеми та методи оцінки конкурентоспроможності / Т. І. Миронюк, В. І. Цьома // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 1 (21). – С. 35 – 37
23. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: підруч. [для студ. ек. спец.] / Г. І. Кіндрацька – К: Знання, 2006. – 366 с.
24. Літвінов О.С. Управління конкурентоспроможністю підприємств з урахуванням впливу органів державної влади / О.С. Літвінов, А.С. Мішкевич // науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2016. – с. 131 – 145.

25. Булах І. В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства сфери телекомунікацій: [монографія] / І. В. Булах, Т. Б. Надтока. – Донецьк: ДРУК-ІНФО, 2010. – 244 с.
26. Мокроносов А. Г. Конкуренція та конкурентоспроможність: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / А. Г. Мокроносов, І. Н. Маврина. – Єкатеринбург: Вид-во Урал ун-ту, 2014. – 194 с.
27. Тарнавська Н. П. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Н. П. Тарнавська – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 570 с.
28. Співак С. М. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства // Вісник ТНТУ ім. І. Пулюя. – 2016. – № 3. – С. 267 – 268.
29. Егупов В.А., Літвінова В.А. Оцінка порівняльної ефективності шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції // конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія /. – Одеса: ПАЛЬМІРА, 2013. – С. 141 – 159.
30. Кузьмін О. Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: [монографія] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. П. Романенко; за заг. ред. Кузьміна О. Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 180 с.
31. Кириченко Л. М. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємств // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 1. – С. 62 – 66.
32. Гайдук Л. А. Інновації як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємств України // Наукові праці НДФІ. – 2014. – № 1 (66). – С. 22 – 28.

33. Конкуренентоспроможність підприємств: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
34. Павлова В. А. Система управління конкурентоспроможністю підприємства / В. А. Павлова, Р. В. Губарєв // Європейський вектор економічного розвитку. – 2014. – № 2 (17). – С. 168 – 176.
35. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової конюнктури. Навчальний посібник // А.В. Андрейченко, С.А. Горбаченко, Р.В. Грінченко, В.А. Карпов, В.Р. Кучеренко – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 345 с.
36. Грінченко Р.В. Аналіз компонент середовища функціонування підприємства// Науковий вісник МГУ. Серія: Економіка і менеджмент. – Одеса. – 2017. – Випуск 27. – Частина 2. – С. 9 – 12.
37. Конкуренентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / В.Г. Семенова, М.В. Обертайло [та ін.]; за заг. ред. проф. О.Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
38. Кошельок Г.В. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства // Г.В. Кошельок, В.С. Малишко // економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали П'ятої міжнар. наук.-практ. конф. 22 – 23 вересня 2017 р. – Одеса: Атлант, 2017. – С.34 – 36.
39. Літвінова В.А. Підвищення конкурентоспроможності продукції: проблеми визначення ефективності // Бізнесінформ. – 2013 – №8. – С. 252 – 255.
40. Літвінов О.С. Вплив органів державної влади на діяльність промислових підприємств як один із найважливіших факторів їх конкурентоспроможності / О.С. Літвінов, Д.Д. Радулов //

Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – С. 250 – 269.

41. Орленко О.М. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств наоснові підвищення продуктивності праці / О.М. Орленко, І. М. Танасюк // Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: [монографія] за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2017. – С. 199 – 215.

42. Пудичева Г.О., Цуркан С.М., Малишко В.С. // Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: [монографія] за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2017. – С. 191 – 198.

43. Кошельок Г. В. Управління дебіторською заборгованістю / Г. В. Кошельок // Вісник донецького національного університету. Серія: Економіка і право. – Вінниця: ДоНУ, 2015. – Вип. 1. - С. 183-186.

44. Оснач О. Ф., Пилипчук В. П., Коваленко Л. П. Промисловий маркетинг. Навч. посіб. 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 364 с.

45. Отенко В. І. Конкурентні переваги підприємницької діяльності / В.І. Отенко // Бізнес Інформ. - 2014. - № 4. - С. 290 - 295.